

Het contract met indexatieverwachting, oplossing voor het Pensioenakkoord.

Van

“hopen waar te maken wat ooit is beloofd”

naar

“eerlijk en duidelijk zijn over wat iemand kan verwachten”

Actuarieel Adviesbureau Confident B.V.
Regentesselaan 24
3818 HJ Amersfoort
Telefoon: 033 4 227 222
www.ConfidentBV.nl

Inleiding

Op 12 juli verscheen het consultatiedocument voor de “Wet invoering reële ambitieovereenkomst”. Dit is een volgende stap in de uitwerking van het Pensioenakkoord. Het consultatiedocument bevat een verdere invulling van het nominale en het reële pensioencontract.

Deze uitwerking kent helaas enkele grote nadelen, zoals te weinig transparantie voor de deelnemers, twee verschillende pensioencontracten, de risico's van invaren en ... het ontbreken van samenhang tussen het beleid en de verantwoording daarover aan de deelnemers.

Deze nadelen kunnen voorkomen worden met een ander vorm van het pensioencontract: het contract met indexatieverwachting. Het contract met indexatieverwachting is een uitbreiding op het nominale contract en maakt het reële contract overbodig.

Het contract met indexatieverwachting biedt:

- inzicht in de te verwachte pensioenuitkeringen voor de deelnemer;
- één transparant systeem, zonder de noodzaak van een combicontract;
- eenheid in beleid, verantwoording en toezicht;
- een oplossing voor invaren en;
- een werkbare oplossing voor waardeoverdrachten.

Samengevat: een contract waarin men duidelijk maakt wat de deelnemers kunnen verwachten en men een einde maakt aan niet meer realistische beloften en verwachtingen.

Een eerdere versie van dit rapport over het contract met indexatieverwachting is in november 2011 gedeeld met SZW. SZW heeft in december 2011 aangegeven dat deze invulling lijkt te passen binnen het nieuwe FTK.

In dit rapport wordt eerst ingegaan op de nadelen van de huidige voorstellen. Vervolgens wordt ingegaan op de voordelen van het contract met indexatieverwachting. Daarna volgt de uitwerking van het contract met indexatieverwachting.

In bijlage 1 zijn de uitkomsten van een enquête onder bestuursleden van pensioenfondsen opgenomen. De uitkomsten hiervan zijn relevant als achtergrond voor de te kiezen richting.

De bedoeling van dit rapport is om een alternatief te bieden voor de in het consultatiedocument genoemde nominale en reële contract. Mocht u hier vragen over hebben, neemt u dan gerust contact met ons op.

Henk Bets

Nadelen van de huidige voorstellen

In het consultatiedocument wordt uitgegaan van twee verschillende pensioencontracten, te weten het nominale contract en het reële contract.

Het nominale contract lijkt op het huidige nominale contract met als belangrijkste verschil dat de eisen voor het vereist eigen vermogen met ongeveer 5%-punt omhoog gaan en dat men niet meer mag indexeren dan men op lange termijn waar kan maken.

In het reële contract wordt altijd geïndexeerd. Hiertegenover staat dat, als er niet voldoende vermogen aanwezig is, er ook gekort wordt. Deze korting wordt echter over 3 tot 10 jaar uitgesmeerd, bij voorkeur via het open systeem. In het open systeem delen ook rechten van toekomstige deelnemers mee in de resultaten uit het verleden.

Voor beide contracten kan de premie gestabiliseerd worden, dat wil zeggen dat de werkgever geen premiekortingen of bijbetalingsverplichtingen meer heeft, dat de premie voor meerdere jaren gelijk gehouden wordt en dat aanpassingen over meerdere jaren verdeeld worden.

Uit het consultatiedocument blijkt ook dat er vooralsnog niet gekozen is voor het door de sociale partners gewenste combicontract.

Belangrijke nadelen van de voorgestelde pensioencontracten zijn:

- Veel deelnemers bouwen gedurende hun loopbaan pensioen op in meerdere regelingen en zullen niet in staat zijn deze correct te vergelijken. Pensioenen verdeeld over twee verschillende soorten contracten, maakt het voor de deelnemers onnodig complex.
- Het uitsmeren van kortingen en overschotten maakt het pensioen waar iemand op kan rekenen ondoorzichtig. Vervroeging, uitstel of uitruil worden beïnvloed door de nog te verwerken kortingen. En wat gebeurt er bij waardeoverdrachten?
- Door te kiezen voor het open systeem laat men toekomstige deelnemers delen in (mogelijk negatieve) resultaten uit het verleden. Dit betekent dat het verwachte effect hiervan, voor indiensttreding, aan de aanstaande deelnemer moet worden uitgelegd.
- Het effect van een te laag (of te hoog) vastgestelde premie kan 20 jaar doorwerken: eerst wordt de premie 5 jaar constant gehouden, dan groeit de premie in 5 jaar naar het gewenste niveau en dit laatste resultaat wordt via de AFS over 10 jaar verdeeld.
- De toegepaste rekenrente in het reële contract wordt gebaseerd op een beleggingsmix van 50% aandelen en 50% risicovrije beleggingen. Hiermee wordt een nieuwe norm voor de beleggingsmix gecreëerd, ongeacht het gekozen risicoprofiel van het fonds. Voor fondsen met een lager percentage in aandelen is dit niet prudent.
- Het beleid wordt getoetst met een haalbaarheidstoets, welke gebaseerd is op andere grondslagen en veronderstellingen dan die voor de waardering van het jaarverslag. Er is dus geen eenheid in beleid, verantwoording en toezicht.
- Aangezien het systeem door de meeste deelnemers maar beperkt begrepen zal worden, is het ook niet mogelijk voor het bestuur om aan deze deelnemers, die wel de risico's dragen, begrijpelijk verantwoording af te leggen over het gekozen beleid en de behaalde resultaten. Dit kan het vertrouwen in de sector en in het eigen pensioenfonds alleen maar schaden.
- Pensioenfondsen die kiezen voor het reële contract en invaren, kunnen nog tientallen jaren met rechtszaken geconfronteerd worden.

Deze nadelen treden niet op bij het contract met indexatieverwachting.

Voordelen van het contract met indexatieverwachting

Wat zijn de voordelen van het contract met indexatieverwachting?

Het contract met indexatieverwachting biedt voordelen op het gebied van transparantie, administratieve eenvoud en uitvoerbaarheid, eenheid in beleid en toezicht, implementatie en verantwoording.

Transparantie:

- De deelnemer krijgt een duidelijk inzicht in zijn rechten en de verwachte stabiele ontwikkeling daarvan.
- Eén systeem, in plaats van een nominaal, reëel en mogelijk combicontract.
- Een stabiel systeem, waarbij de uitkeringen relatief stabiel zijn en de indexatie in overeenstemming is met de lange termijn verwachting.
- Waardeoverdrachten worden uitgevoerd zonder financiële voor- of nadelen voor de deelnemer, het fonds of de werkgever.
- Solidariteit zoals tussen generaties of actieven en inactieven wordt inzichtelijk.

Dit betekent dat aan de deelnemer duidelijk kan worden gemaakt waar hij aan toe is.

Administratieve eenvoud en uitvoerbaarheid:

- Een uitvoerbaar systeem, dat past binnen de huidige administraties.
- Geen AFS(RAM) en LAM nodig, incl. hun communicatie en administratieproblemen.
- Er is geen combicontract als mengvorm tussen het nominale en reële contract nodig.
- Waardeoverdrachten en andere mutaties kunnen neutraal worden uitgevoerd.

Dit betekent een goedkopere en aanzienlijk eenvoudiger administratie zonder implementatie- of overgangsfouten en zonder complexe historie.

Eenheid in beleid en toezicht:

- Het beleid, de haalbaarheidstoets en het jaarverslag worden op dezelfde grondslagen vastgesteld.

Dit betekent meer vertrouwen in de pensioensector.

Implementatie:

- Fondsen hoeven geen keuze te maken tussen een nominaal of een reëel kader.
- Er is geen risicometing onder deelnemers nodig, om hun risicobereidheid te bepalen.
- Invaren en de mogelijke (juridische) gevolgen daarvan vervallen.
- Een snelle implementatie is mogelijk.

Dit betekent een snelle en goedkope implementatie zonder grote onoverzienbare risico's.

Verantwoording:

- Het bestuur kan op een transparante manier verantwoording afleggen over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten aan de belanghebbenden.
- Solidariteit kan eenvoudig transparant gemaakt worden.

Dit betekent dat er gewerkt kan worden aan herstel van vertrouwen en dat de aanspraak- en pensioengerechtigden (eindelijk) krijgen waar zij recht op hebben, namelijk een goede verantwoording over wat er met hun geld/pensioen gebeurt.

Het contract met indexatieverwachting

- Wat verandert er zeker door het Pensioenakkoord?
- Hoe ziet een contract met indexatieverwachting er uit?
- Wat is het voordeel voor de deelnemer en hoe krijgt de deelnemer het benodigde inzicht?
- En hoe kan het bestuur sturen met het contract met indexatieverwachting?

In dit hoofdstuk worden deze vragen beantwoord.

In dit rapport is de indexatie gekoppeld aan de prijsinflatie. Het is ook mogelijk om deze bijvoorbeeld aan de looninflatie te koppelen. Voor de leesbaarheid is dat hier achterwege gelaten.

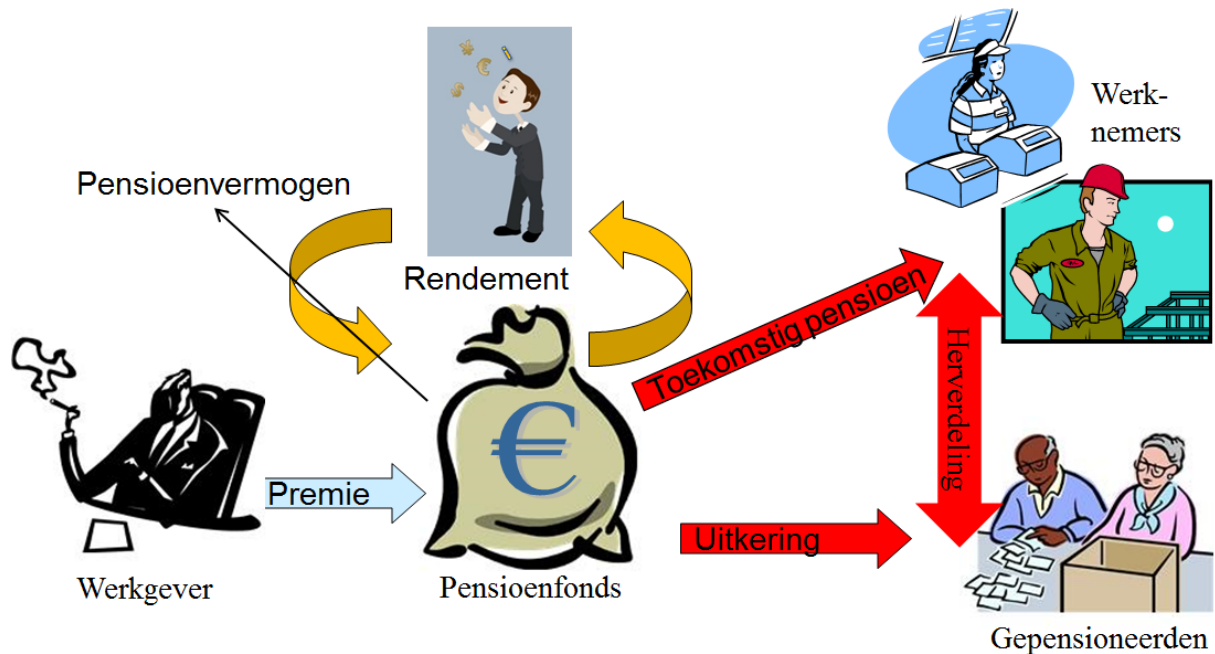
Wat verandert er zeker door het Pensioenakkoord?

De belangrijkste verandering door het Pensioenakkoord is dat de premie stabiel wordt. Dit betekent dat er geen bijstortingen of premiekortingen voor de werkgever meer zijn. Het bestuur kan niet meer sturen met de premie. Het gevolg is dat het pensioenvermogen en het beleggingsrendement bepalen hoeveel geïndexeerd pensioen er in de toekomst wordt uitgekeerd. Verder wordt de hoogte van iemands pensioen beïnvloed door herverdeling met andere pensioentrekkenden en (gewezen) deelnemers.

Uitgaande van een stabiele premie bepalen de vorm en inhoud van het contract dus de verdeling van het pensioenvermogen en de toekomstige rendementen, over de aanspraak- en pensioengerechtigden.

Om transparant verantwoording over deze (her)verdeling te kunnen afleggen is een contract nodig met een transparante en expliciete toerekening van het pensioenvermogen en de behaalde resultaten.

Grafisch kan een pensioenfonds in de nieuwe situatie als volgt worden weergegeven:

Het pensioenfonds is de zak met geld. De premie is gestabiliseerd en ligt vast. Het beleggingsrendement is onzeker. De (toekomstige) pensioenen zijn daarmee dus de sluitpost. Nieuw is de expliciete herverdeling tussen generaties. In dit voorbeeld tussen werknemers en gepensioneerden. Deze herverdeling wordt een belangrijke taak voor het bestuur. Dit is dus wezenlijk anders dan in de 'oude' situatie, waarin de pensioenen in hoge mate zeker leken, de premie variabel was en herverdeling niet zichtbaar was.

Het IndexatieQuotiënt, de kern van het contract

Om inzicht te krijgen in de werking van het contract met indexatieverwachting introduceren we een nieuwe term, het 'IndexatieQuotiënt'. Het IndexatieQuotiënt is dat deel van de verwachte inflatie dat men op lange termijn verwacht te kunnen indexeren.

In formule:

$$\text{IndexatieQuotiënt} = \frac{\text{Verwachte indexatie op lange termijn}}{\text{Verwachte inflatie op lange termijn}}$$

Het IndexatieQuotiënt (afgekort IQ) wordt gesplitst in twee delen.

Het eerste deel geeft aan welk deel van het IndexatieQuotiënt gebaseerd is op het aanwezige pensioenvermogen en dus gefinancierd is. Dit deel wordt afgekort als IQ^V .

Het tweede deel geeft aan welk deel gebaseerd is op onzekere toekomstige rendementen en dus nog verdiend moet worden. Dit deel wordt afgekort als IQ^B .

In formule geldt:

$$IQ = IQ^V + IQ^B.$$

Door deze splitsing wordt duidelijk wat de toegevoegde waarde is van het beleggingsrisico. Het beleggingsrisico leidt immers tot een hogere verwachte indexatie, ter grootte van IQ^B .

Het IndexatieQuotiënt wordt berekend op basis van de actuele financiële positie en de actuele beleggingsmix.

Een IndexatieQuotiënt van 0,6 wil zeggen dat op lange termijn naar verwachting 60% van de inflatie geïndexeerd kan worden. Een IndexatieQuotiënt van 1,0 wil zeggen dat men verwacht in de toekomst de inflatie volledig te kunnen compenseren. Een IndexatieQuotiënt van 0,0 wil zeggen dat men verwacht in de toekomst niet te kunnen indexeren.

Een IQ^V lager dan 0 komt overeen met een dekkingsgraad kleiner dan 100% onder het huidige FTK. Een IQ^V van 1 wil zeggen dat een fonds op basis van risicovrije beleggingsrendementen een volledig geïndexeerd pensioen verwacht te kunnen realiseren. De meeste pensioenfondsen zullen een IQ^V van tussen de 0,25 en 0,5 na streven.

Het IQ^V kan ook als basis dienen voor mutaties en vooral waardeoverdrachten. Met het IQ^V kan bepaald worden welk deel van het pensioenvermogen nodig en aanwezig is voor een bepaalde deelnemer. Het ligt voor de hand om zowel inkomende als ook uitgaande waardeoverdrachten hierop te baseren. Het grote voordeel hiervan is dat waardeoverdrachten dan niet gepaard gaan met solidariteitsoverdrachten en dat het pensioen voor- en na een waardeoverdracht dezelfde waarde heeft. Het verschil in IQ^B van het oude en het nieuwe fonds is net als het verschil in beleggingsrisico wel voor de deelnemer.

Het IQ^B is een belangrijk aspect van de pensioenregeling. Het IQ^B is in tegenstelling tot het IQ^V gebaseerd op onzekere veronderstellingen en moet nog gerealiseerd worden. Het is daarom ook belangrijk dat de aanspraak- en pensioengerechtigden inzicht hebben in het IQ^B en daarmee in welk deel van het pensioen nog verdiend moet worden met onzekere toekomstige rendementen.

Het IndexatieQuotiënt is redelijk stabiel. Stel dat het fondsrendement in een jaar 10% achterblijft bij het verwachte rendement, dan zal haar IndexatieQuotiënt met ongeveer 0,28 dalen.

Met het IndexatieQuotiënt ontstaat inzicht in de werkelijk te verwachte indexatie en ligt er een heldere basis voor de verdeling van het pensioenvermogen en van toekomstige resultaten. Zolang er geen kortetermijnherstelplan van toepassing is, kunnen resultaten direct in de indexatieverwachting verwerkt worden.

Het IndexatieQuotiënt is een fondskenmerk, dat voor elke deelnemer en gepensioneerde gelijk is. Het IndexatieQuotiënt kan dus in algemene communicatie gebruikt worden en is voor fondsen onderling vergelijkbaar.

Voor het contract met indexatieverwachting is, dankzij de directe verdeling, geen AFS of LAM nodig. Er hoeft dus ook niet gekozen te worden voor een open of een gesloten systeem. Hiermee worden de onevenwichtigheid van het open systeem en de administratieve complicaties van het gesloten systeem voorkomen.

Het contract met indexatieverwachting maakt het reële contract overbodig. Als een fonds kan aantonen dat het een IndexatieQuotiënt gelijk aan 1,0 heeft en dat het over voldoende beleidsinstrumenten beschikt om na een slecht weer scenario te herstellen naar een IndexatieQuotiënt gelijk aan 1, dan is het contract voor wat betreft de verwachte pensioenen zeker gelijkwaardig aan het reële contract. Daarnaast biedt het contract met indexatieverwachting natuurlijk alle eerder genoemde voordelen.

In het consultatiedocument wordt veel aandacht besteed aan invaren. Invaren is een complexe materie, ook omdat er op grote schaal nog geen ervaring mee is opgedaan en het niet binnen de bestaande wettelijke kaders past. Invaren is ook gevoelig omdat de bestaande rechten worden aangepast en dus alle bestaande (gewezen) deelnemers en gepensioneerden er bij betrokken zijn. Een groot probleem bij invaren is dat het jaren kan duren voordat een fonds zeker weet dat het niet meer met claims geconfronteerd kan worden.

Bij het contract met indexatieverwachting hoeft er niet eerder of meer gekort te worden dan onder het huidige FTK. Dit betekent dat de bestaande rechten niet worden aangepast, of zo u wilt aangetast, en dat er dus ook niet hoeft te worden ingevaren.

Wat is het voordeel voor de deelnemer?

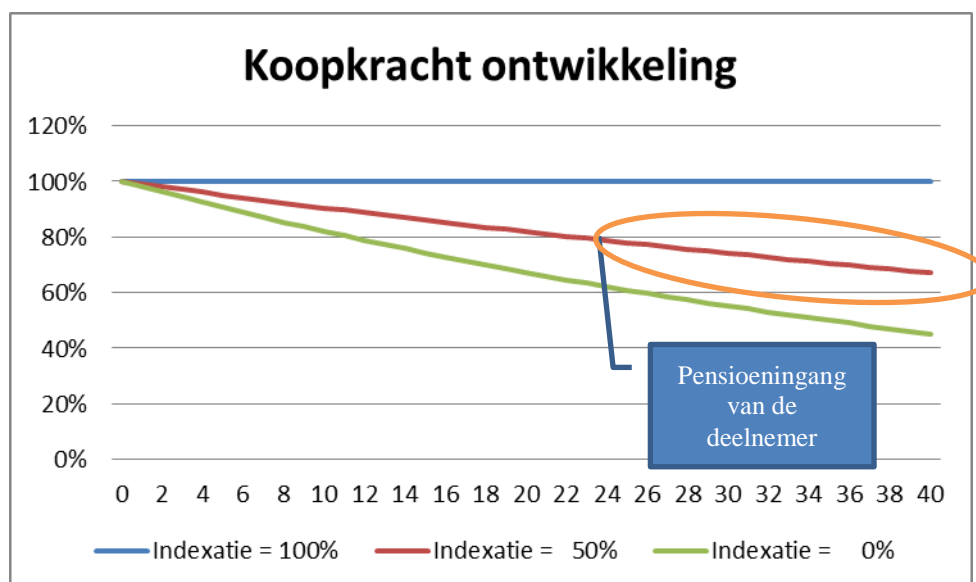
Een deelnemer of gepensioneerde zal in ieder geval het volgende willen weten:

1. Hoeveel pensioen kan ik straks verwachten?
2. Hoe zeker is mijn pensioen, oftewel welk deel van mijn pensioen is gefinancierd en welk deel moet nog verdiend worden met toekomstige rendementen?
3. Welk risico loop ik op mijn toekomstige pensioenuitkeringen?
4. Welke resultaten heeft het fonds het afgelopen jaar behaald en wat betekent dit voor mijn pensioen?
5. Wat zijn de effecten van bestuursbesluiten op mijn verwachte pensioen?

In dit hoofdstuk worden deze vragen beantwoord.

Hoeveel pensioen kan ik straks verwachten?

Door de indexatieverwachting te combineren met zijn opgebouwde pensioenen wordt duidelijk hoeveel pensioen de deelnemer in euro's van nu kan verwachten. Met behulp van de onderstaande grafiek wordt dit vertaald naar zijn persoonlijke situatie. In dit voorbeeld is te zien dat bij een indexatieverwachting van 50% de koopkracht van zijn opgebouwde pensioen vanaf pensioeningang 80% van de huidige waarde is. Deze koopkracht zal verder dalen tot 67% over 40 jaar.

Als de deelnemer weet welk pensioen hem voor ogen staat en welk pensioen hij kan verwachten, dan kan hij acties ondernemen. Dit heeft natuurlijk alleen zin als:

1. hij inzicht heeft in de te verwachte pensioenen op basis van realistische veronderstellingen en
2. de te verwachte pensioenen van jaar tot jaar voldoende stabiel zijn.

Hoe zeker is mijn pensioen?

Deze vraag wordt voor de deelnemer beantwoord door de splitsing van de indexatieverwachting in het IQ^V en het IQ^B .

Hiermee kan ook een vergelijking tussen twee fondsen gemaakt worden. Stel één fonds heeft een IQ^V van 0,6 en een IQ^B van 0,4 en een ander fonds heeft een IQ^V van 0,35 en een IQ^B van 0,65. Hoewel beide fondsen een indexatieverwachting van 1,0 hebben, biedt het eerste fonds, dankzij de hogere IQ^V , toch beduidend meer zekerheid en dankzij de lagere IQ^B minder risico.

Welk risico loop ik?

Om inzicht te geven in het risico dat hij loopt kan berekend worden wat er met zijn indexatieverwachting gebeurt in een slecht-weer-scenario. Bijvoorbeeld bij een daling van de zakelijke waarden met 10% in combinatie met een rentedaling van 1%. Hiermee wordt ook duidelijk wat de stabiliteit van het contract is en dus of het zinvol is om aanvullende maatregelen op het verwachte pensioen te baseren.

Wat betekenen de resultaten van het afgelopen jaar voor mijn pensioen?

Het effect van de resultaten wordt vertaald naar de verandering in de indexatieverwachting. De verandering in de indexatieverwachting geeft de deelnemer inzicht in de verandering van zijn verwachte pensioenuitkeringen. Ook krijgt hij inzicht in de verandering van het risico dat hij loopt.

Het bestuur kan transparant verantwoording afleggen door de veranderingen in het IndexatieQuotiënt, IQ^V en IQ^B , te splitsten naar de verschillende oorzaken.

In bijlage 2 staat een voorbeeld van hoe een pensioenfonds transparant verantwoording kan afleggen aan de deelnemer. In dit voorbeeld heeft een fonds de tegenvallende rendementen gecompenseerd door voor een risicovollere beleggingsmix te kiezen.

Wat zijn de effecten van bestuursbesluiten?

Als een bestuursbesluit van een pensioenfonds leidt tot een andere indexatieverwachting is het van belang dat de deelnemer, bij voorkeur vooraf, hierover wordt geïnformeerd. Hij is immers degene die een ander resultaat kan verwachten en het financiële risico loopt. Er kan, door middel van de indexatieverwachting, direct zichtbaar worden gemaakt wat dit voor zijn pensioen betekent. Vervolgens kan hij bepalen of hij hierop actie wil ondernemen.

Het besturen van het pensioenfonds

In dit hoofdstuk wordt het IndexatieQuotiënt toegelicht vanuit beleidsbepaling, uitvoering en verantwoording door het pensioenfonds.

De doelstelling van het fonds

Het IndexatieQuotiënt geeft de verwachte indexatie op lange termijn aan. Het bestuur kan bijvoorbeeld als doelstelling hebben om het bestaande niveau te handhaven of om het IndexatieQuotiënt naar een gewenst niveau te brengen. Hierbij dient natuurlijk rekening gehouden te worden met de sturingsmiddelen van het fonds.

Met het IndexatieQuotiënt heeft het fonds een heldere maatstaf om op te sturen.

Sturingsmiddelen

Een pensioenfonds beschikt over een aantal sturingsmiddelen om haar doelstelling te realiseren. In het verleden waren dat vooral het financieringsbeleid, het beleggingsbeleid en het indexatiebeleid.

Het financieringsbeleid is na het Pensioenakkoord eigenlijk geen sturingsmiddel meer, aangezien de premie gestabiliseerd wordt en premiekortingen of bijstorting grotere worden zullen verdwijnen.

Het pensioenfonds moet een beleggingsbeleid opstellen. De keuze voor het beleggingsbeleid wordt bepaald door drie zaken:

1. Het verwachte rendement en risico per beleggingscategorie.
2. Het benodigde beleggingsrendement behorende bij de indexatiedoelstelling.
3. Het maximale risico dat voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden acceptabel is.

Deze benadering leidt tot een dynamisch beleggingsbeleid. Hierbij bepalen het benodigd rendement en het maximale risico de grenzen van het beleggingsbeleid. Het fonds zal in principe kiezen voor de beleggingsmix die het laagste risico oplevert. Het is immers niet nodig om meer risico te lopen dan nodig is voor het realiseren van de doelstelling en het is niet wenselijk om meer risico te lopen dan voor de belanghebbenden acceptabel is.

Indien het benodigd rendement niet haalbaar is, omdat daarvoor te veel risico genomen moet worden, dan zal het fonds een lagere indexatieverwachting moeten communiceren.

Indien bij de gekozen beleggingsmix de indexatieverwachting groter wordt dan de doelstelling (bijvoorbeeld groter dan 1,0), dan kan het fonds kiezen voor een voorzichtiger beleggingsbeleid. Ook hier is het immers niet gewenst om meer risico te lopen dan nodig is voor het bereiken van de doelstelling.

De indexatie is standaard gelijk aan het product van het IndexatieQuotiënt en de CPI-index. Het fonds kan hiervan afwijken indien zij bijvoorbeeld het IndexatieQuotiënt wil verhogen. Eén keer niet of minder indexeren betekent immers een hogere verwachte indexatie voor de toekomst. Zo'n afwijking is een vorm van herverdeling. Herverdeling wordt een expliciet sturingsmiddel van het fonds.

In tegenstelling tot het reële contract in het consultatiedocument wordt de indexatie in de basis gelijk aan de indexatieverwachting, waarbij het bestuur de ruimte heeft om hier gemotiveerd van af te wijken.

De sturingsmiddelen van het pensioenfonds zijn dus beperkt. Het financieringsbeleid wordt gefixeerd en werkt anticyclisch. Het beleggingsbeleid wordt vooral bepaald door het beoogd rendement en het acceptabele risico. Hiermee blijven met name het indexatiebeleid en het herverdelingsbeleid als sturingsmiddelen over.

Ook bij een fonds met indexatieverwachting kan het nodig zijn om rechten te korten. Onder het FTK moet een fonds korten indien het fonds niet op tijd hersteld naar een dekkingsgraad van afgerond 105%. Een dekkingsgraad van 105% komt overeen met een IQ^V van 0,14. Als men de situatie gelijk wil houden aan de huidige norm, dan moet het fonds korten als na de herstelperiode geldt: $IQ^V \leq 0,14$. Invaren is bij deze norm dan ook niet aan de orde, omdat de norm voor korten gelijk blijft. Wel wordt de indexatie expliciet en transparant ingevuld en afgestemd op wat op lange termijn haalbaar is.

Informereren en verantwoording

Wanneer moeten de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden geïnformeerd worden? Zij dienen geïnformeerd te worden zodra hun te verwachte pensioen wijzigt. Aan deze eis kan uitstekend voldaan worden met de indexatieverwachting. Indien de indexatieverwachting van een fonds wijzigt, dan is dat een reden om de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden direct te informeren. De belangrijkste oorzaken van een wijziging in de indexatieverwachting zijn: een wijziging in de veronderstellingen, een wijziging in het beleid en behaalde financiële resultaten.

Een fonds dient over deze zaken te communiceren zodra die bekend zijn.

De deelnemers en gepensioneerden volledig en tijdig over deze zaken informeren, draagt bij aan het vergroten van het noodzakelijke vertrouwen.

Het IndexatieQuotiënt is, naast het weergeven van de financiële positie, ook geschikt om de ontwikkeling van het fonds gedurende een jaar weer te geven. Door de ontwikkeling, van zowel het IQ^V als ook het IQ^B , te splitsen naar oorzaken als beleid, verwachtingen en behaalde resultaten wordt zichtbaar hoe het fonds zich heeft ontwikkeld. Ook wordt duidelijk wat veroorzaakt is door externe factoren en wat de rol van het bestuur hierin geweest is. Hiermee kan het bestuur van een pensioenfonds op een transparante wijze verantwoording afleggen aan de deelnemers en gepensioneerden.

Een voorbeeld hiervan vindt u in bijlage 2.

Bijlage I De stellingen

In de afgelopen maanden is aan een vijftigtal bestuurders van pensioenfondsen een aantal stellingen voorgelegd.

Hieronder vindt u enkele conclusies uit de antwoorden van bestuurders.

Het blijven noemen van een achterhaalde indexatieambitie

Stelling: “Het is absurd dat pensioenfondsen nog steeds een indexatieambitie presenteren gelijk aan de prijsindex of de loonindex, als deze fondsen een dekkingstekort hebben en een premie ontvangen die beduidend onder de kostendeekkende premie zit.”

Een ruime meerderheid van de bestuurders was het eens met deze stelling. Zij trokken de volgende conclusie: “Het is belangrijk dat we met een systeem komen waarbij we open en eerlijk communiceren naar de deelnemers over wat zij kunnen verwachten.”

De huidige consistentietoets, waarbij een fonds consistent is als het over 16 tot 30 jaar 70% van de indexatieambitie kan waarmaken, wordt als onvoldoende ervaren.

De levensverwachting van het FTK2 is minder dan 7 jaar

Sinds 1970 beginnen we binnenkort aan het vierde toetsingskader. Het 4% regime heeft ongeveer 30 jaar bestaan. De Actuariële Principes Pensioenfondsen (APP) hebben 7 jaar bestaan. Het FTK is na 4 jaar al te licht bevonden. De kans dat de veel huidige deelnemers onder het FTK2 hun pensioendatum halen, wordt laag ingeschat.

Het is dus belangrijk dat we geen FTK2 introduceren dat na afschaffing een langlopende historie met zich meebrengt.

Overschotten

Het is heel goed mogelijk dat er in de toekomst weer overschotten ontstaan. De vraag is of dat deze overschotten dan ook werkelijk aan de deelnemers zullen toekomen of dat de overheid of sociale partners zullen proberen om deze overschotten op een andere manier te besteden.

Uit de enquête bleek dat de meeste bestuurders het vertrouwen hebben dat de overheid en de sociale partners de uitspraak “for better and for worse” zullen eerbiedigen.

Bijlage 2 Verantwoording indexatieverwachting

In het onderstaand overzicht staat een voorbeeld weergegeven van hoe en waarom de indexatieverwachting van een fonds veranderd is.

In dit voorbeeld is het IndexatieQuotiënt gedaald van 1,00 naar 0,86.

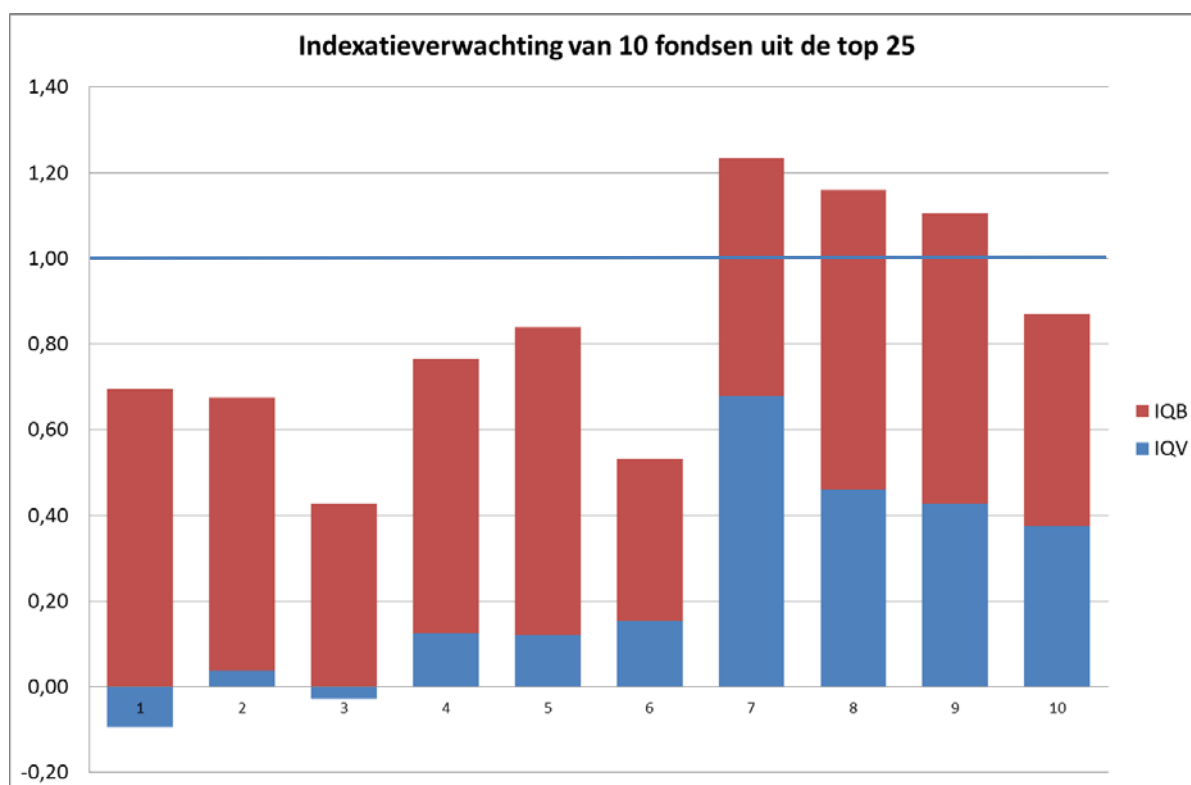
	IQ ^V	IQ ^B	IQ
Indexatieverwachting begin boekjaar	0,40	0,60	1,00
Wijziging in veronderstellingen			
- rente	0,00		0,00
- sterfte (nieuwe tafel)	-0,11		-0,11
- inflatie (korte termijn inflatie daalt met 0,5%)	0,07		0,07
- overige veronderstellingen	0,00		0,00
Wijzigingen in beleid			0,00
- beleggingsbeleid (aandelen van 40% naar 32%)		-0,07	-0,07
- indexatieambitie		0,00	0,00
Resultaten boekjaar			0,00
- beleggingsrendement (10% te laag op aandelen)	-0,13		-0,13
- extra premie	0,05		0,05
- indexatie boekjaar (geen indexatie toegekend)	0,05		0,05
Indexatieverwachting eind boekjaar	0,33	0,53	0,86

In dit voorbeeld is te zien dat het IndexatieQuotiënt op het vermogen gedaald is met 0,13 door een slecht beleggingsrendement en met 0,11 door een nieuwe sterftetafel. Deze daling is gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van de korte termijn inflatie, een betaalde premie die hoger is dan de kostendeckende premie en door het niet toekennen van de indexatie. Ook is de beleggingsmix aangepast, omdat de bestaande beleggingsmix niet meer paste bij het gedaalde IQ^V. Hierdoor daalde de IQ^B met 0,07.

Het bestuur zal in dit voorbeeld een goede verklaring moeten geven voor het achterwege laten van de indexatie, terwijl het op basis van de Indexatieverwachting wel mogelijkheden had.

Bijlage 3 De indexatieverwachting van enkele fondsen

In de onderstaande grafiek staat voor 10 van de 25 grootste pensioenfondsen de indexatieverwachting per 1-1-2013, gesplitst naar IQ^V en IQ^B weergegeven. De indexatieverwachting van deze fondsen is berekend op basis van gegevens uit de jaarverslagen van 2012 van deze fondsen.

Het IQ^V is negatief, indien er sprake is van onderdekking. Dit is bij de fondsen 1 en 3 het geval. Fonds 1 heeft van deze 10 fondsen de slechtste financiële positie, maar neemt ook het meeste beleggingsrisico. Hierdoor is de indexatieverwachting hoger dan voor de fondsen 3 en 6. Het risico voor de deelnemers is hierdoor ook groter.

Ondanks de economische crisis hebben de fondsen 7, 8 en 9 een indexatieverwachting groter dan 1,0. Dat wil niet zeggen dat deze fondsen meer beleggingsrisico lopen dan nodig is voor het realiseren van de doelstelling. Zij kunnen immers ook de hogere loonindex als doelstelling hebben.

De fondsen 1 tot en met 6 en fonds 10 zullen naar verwachting hun indexatieambitie op lange termijn niet waar kunnen maken. Hiervoor zijn aanvullende stortingen of bovengemiddelde rendementen nodig. Een agressiever beleggingsbeleid is voor de meeste fondsen geen optie, omdat dan het risico te groot wordt. Met behulp van het contract met indexatieverwachting kunnen deze fondsen hun (gewezen) deelnemers en gepensioneerden eerlijk en duidelijk vertellen wat zij kunnen verwachten.